

6 Kommissionärsförhållanden

36 kap. IL

bet. 1965:BevU43, prop. 1965:126, SOU 1964:29,
bet. 1978/79:SkU57, prop. 1978/79:210, SOU 1977:86,
bet. 1984/85:SkU23, prop. 1984/85:70, DsFi 1984:9,
bet. 1999/2000:SkU2, prop. 1999/2000:2, SOU 1997:2,
bet. 2000/01:SkU9, prop. 2000/01:22, Ds 2000:28

Sammanfattning

I detta kapitel finns bestämmelser som reglerar vinstöverföringar mellan företag genom att resultatet av en verksamhet som bedrivs av ett kommissionärsföretag får tas upp hos ett eller flera kommittentföretag.

6.1 Allmänt

I 36 kap. IL finns bestämmelser om att resultatet av en näringsverksamhet som ett företag (kommissionärsföretaget) bedriver i eget namn för ett eller flera andra företags räkning (kommittentföretag), under vissa förutsättningar, får tas upp eller dras av hos kommittentföretaget eller kommittentföretagen. Resultatet av kommissionärsverksamheten ska hos kommittentföretaget behandlas som om detta självt hade bedrivit näringsverksamheten,

Vinstöverföring mellan olika företag behöver inte alltid ske i form av bidrag eller subvention. Överföring kan också ske på så sätt att det ena företaget (kommissionärsföretaget) bedriver sin verksamhet i eget namn för det andra företags (kommittentföretagets) eller företagets räkning. Detta innebär att ett kommissionärsförhållande föreligger.

Utmärkande för det skatterättsliga kommissionärsförhållandet är att kommissionärsföretaget i samband med bokslutet redovisar överskott eller underskott av den verksamhet som bedrivs i kommission till kommittentföretaget. Det rör sig med andra ord om en möjlighet för ett företag att flytta över och redovisa resultatet av sin verksamhet hos ett annat företag. Eftersom kom-

missionärsföretaget kan bedriva viss mindre egen verksamhet kan det vara fråga om en del av verksamheten vars resultat förs över till kommittentföretaget. Vid överföringen till kommittentföretaget undantas i normalfallet belopp som erfordras för att kunna utnyttja exempelvis avdrag för avskrivningar på företagets tillgångar.

Historik

År 1965 reglerades första gången frågan om beskattningen vid kommissionärsförhållanden. Reglerna innebar att vinster och förluster kunde överföras mellan skattskyldiga under förutsättningar som inte var lika begränsade som villkoren för öppna koncernbidrag. Det fanns inga spärrar mot kringgående av bestämmelserna om kedjebeskattning och inte något krav på koncernförhållande eller annat ägarsamband mellan kommissionärs- och kommittentföretaget. Detta ledde till att vinstöverföringar genom kommissionärsavtal förekom i fall där detta inte hade kunnat ske genom öppna koncernbidrag. Reglerna har sedan ändrats några gånger. De ändrades exempelvis 1979 så att det infördes ett krav på att företagen ska ha rätt till avdrag för koncernbidrag mellan varandra.

6.2 Huvudregel

Enligt 36 kap. 1 § IL gäller följande:

”Om ett kommissionärsföretag bedriver en näringsverksamhet för ett kommittentföretags räkning, får kommittentföretaget ta upp överskottet av kommissionärsverksamheten eller, om det uppkommer ett underskott, dra av detta, om förutsättningarna i detta kapitel är uppfyllda.

Resultatet av kommissionärsverksamhet skall hos kommittentföretaget behandlas som om företaget självt hade bedrivit näringsverksamheten.”

I den nu aktuella paragrafen är det inte fråga om slutresultatet i en näringsverksamhet utan resultatet i ett tidigare led, före t.ex. avdrag för avsättning till periodiseringsfond. Det kan också med hänsyn till att dessa skattskyldiga bara har en näringsverksamhet vara fråga om en del av en näringsverksamhet (prop. 1999/2000:2 s. 429).

Kommittentföretaget ska behandla resultatet – överskott eller underskott – som om detta själv hade bedrivit verksamheten.

6.3 Definitioner

36 kap. IL innehåller följande definitioner:

Med *kommissionärsföretag* avses ett svenskt aktiebolag eller en

svensk ekonomisk förening som bedriver näringsverksamhet i eget namn för ett eller flera andra svenska aktiebolags eller svenska ekonomiska föreningars räkning (2 § 1 st.).

Med *kommittentföretag* avses det bolag eller den förening för vars räkning näringsverksamheten bedrivs (2 § 2 st.).

Termerna kommissionärsföretag och kommittentföretag överensstämmer inte med civilrättens begrepp (se bl.a. prop. 1965:126 s. 36 f.). Eftersom det av bestämmelsen framgår att kommissionärsföretaget ska ha bedrivit verksamhet faller s.k. namnbolag utanför (se uttalanden i prop. 1978/79:210 s. 173 och 175).

Utländska bolag m.m.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i 36 kap. IL ska ett utländskt bolag som motsvarar ett svenskt aktiebolag eller en svensk ekonomisk förening under vissa förutsättningar behandlas som ett sådant företag. Detta gäller om det utländska bolaget hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och är skattskyldigt för näringsverksamhet i Sverige. Det samma gäller ett sådant svenskt företag som ska anses ha hemvist i en utländsk stat inom EES enligt ett skatteavtal om företaget är skattskyldigt för näringsverksamhet i Sverige (36 kap. 2a § 1 st. IL).

Om det utländska bolaget eller det svenska företaget är kommittentföretag, gäller vad som angetts i föregående stycke endast under förutsättning att inkomsten från kommissionärsverksamheten ska tas upp i den näringsverksamhet som det utländska bolaget eller det svenska företaget är skattskyldigt för i Sverige (36 kap. 2a § 2 st. IL).

Med EES-området avses EU-länderna samt Norge, Liechtenstein och Island.

Frågor rörande utländska bolag behandlas utförligare i SKV:s Handledning för internationell beskattning.

6.4 Villkor för att få tillämpa reglerna om kommissionärsförhållanden

Kommissionärs- företag

Kommittentföretag

I 36 kap. 3 § 1 st. IL ställs det upp sex förutsättningar, som samtliga måste vara uppfyllda, för att resultatet av kommissionärsföretagets kommissionärsverksamhet för ett enda kommittentföretag ska få tas upp eller dras av hos kommittentföretaget. Dessa är att

1. kommissionärsförhållandet är grundat på ett skriftligt avtal,
2. kommissionärsföretaget bedriver kommissionärsverksamhet-

en uteslutande för kommittentföretagets räkning,

3. kommissionärsföretaget under beskattningsåret inte bedriver näringsverksamhet i nämnvärd omfattning vid sidan av kommissionärsverksamheten,
4. verksamheten har bedrivits på det sätt som anges i 36 kap. IL under båda företagens hela beskattningsår eller sedan kommissionärsföretaget började bedriva näringsverksamhet av något slag,
5. beskattningsåren för båda företagen slutar vid samma tidpunkt, och
6. båda företagen skulle haft rätt till avdrag för koncernbidrag enligt 35 kap. IL om de hade lämnat sådant till det andra företaget under beskattningsåret.

**Utländskt bolag
m.m.**

Om kommissionärsföretaget är ett sådant utländskt bolag eller svenskt företag som avses i 36 kap. 2 a § IL, ska vid prövning av förutsättningarna i punkterna 3 och 4 vad som sägs om kommissionärsföretaget i stället gälla det utländska bolagets eller det svenska företagets fasta driftställe i Sverige.

Vid prövning av förutsättningarna i punkt 6 ska kommissionärsverksamheten anses ingå i båda företagens verksamhet.

**Två eller flera
kommittentföretag**

36 kap. 4 § IL behandlar det fall då kommissionärsföretaget bedriver verksamhet för två eller flera kommittentföretags räkning under samma beskattningsår. Även i detta fall gäller de krav som har angetts i 36 kap. 3 § IL. Dessa krav ska vara uppfyllda i förhållande till varje kommittentföretag. Detta innebär bl.a. att förhållandet mellan kommissionärsföretaget och varje särskilt kommittentföretag i princip ska vara sådant att avdragsrätt för koncernbidrag i båda riktningarna föreligger. När det gäller förutsättningarna enligt 36 kap. 3 § 1 st. 2 ovan, ska kommittentföretaget bedriva kommissionärsverksamheten uteslutande för kommittentföretagets räkning.

Möjlighet till undantag

SKV får, efter ansökan av kommittentföretagen, medge undantag från kravet på att koncernbidrag ska kunna lämnas och mottagas mellan kommissionärs- och kommittentföretaget när det gäller verksamhet för flera kommittentföretags räkning. En förutsättning för sådant undantag är att kommissionärsförhållandet har tillkommit av organisatoriska eller marknadstekniska skäl eller att det finns andra synnerliga skäl (36 kap. 5 § IL). Det är t.ex. möjligt att tillåta att ett kommissionärsförhållande beaktas vid beskattningen trots att tre kommittentföretag äger vardera en tredjedel av aktierna i kommissionärsföretaget.

Skatteverkets beslut får överklagas hos LR. Prövningstillstånd

krävs vid överklagande till KR. För beslut som har meddelats före den 1 januari 2004 gäller fortfarande äldre föreskrifter i 36 kap. 5 § 2 st. IL (SFS 2003:669). Vad som där sägs om RSV ska då i stället gälla SKV.

Skatteflyktslagen

Skatteflyktslagen har ansetts tillämplig på ett kommissionärsavtal, där kommittenten var ett förlustföretag och begränsningar förelåg i fråga om kvittning av underskott mot koncernbidrag från kommissionären (RÅ 2000 ref. 21 I).